

Hikikomori

- Hikikomori je nova pošast za koju vjerojatno još niste čuli pod tim nazivom, no gotovo je sigurno da ste zabrinuti za nekoga iz bliže okoline tko se ne miče od kompjutora, ne ispušta iz ruku mobitel ili kakav drugi gadget. Prekomjerna vezanost za internet, fanatična posvećenost kompjutorskim igricama i ostalim virtualnim sadržajima nerijetko vodi u poremećaj osobnosti, koji se manifestira u asocijalnom ponašanju, potpunoj disfunkcionalnosti u svakodnevici, pa i agresivnim ispadima.
- Riječ je o bolesti iz skupine novih ovisnosti koja može zahvatiti dijete od trenutka kad se nauči služiti računalom, a najviše pogađa senzibilne tinejdžere i adolescente, ali ni zreli ljudi nisu imuni. Širi se poput epidemije, tolikom brzinom da službene statistike još ne postoje, no ovisnika su pune ambulante diljem svijeta

Školarci ovisnici – intervju s dr. Zoranom Zoričićem

- 'Nesupstancijalna ovisnost' najbolji je stručni izraz jer nema uzimanja supstrata. Možemo je zvati i 'nova ovisnost', jer dosad za nju nije bilo tretmana, a treći adekvatan izraz bio bi 'bihevioristička ovisnost' - objašnjava nam u uvodu razgovora, napominjući da riječ hikikomori, kojom se u svijetu obično naziva taj poremećaj, dolazi iz japanskoga s obzirom na to da je problem u Japanu prvi put uočen i opisan. - Ova bolest nipošto nije za podcjenjivanje, podjednako je opasna kao alkoholizam ili droga. Razlika je samo u tome što je u alkoholizmu i drogi riječ o ovisnosti o sredstvu, a ovdje o ponašanju - kaže dr. Zoričić.
- Gotovo je nemoguće danas naći roditelje koji nisu zabrinuti ako im je dijete previše vezano za kompjutorske igrice i internet, a iskustva koja bi nas poučila kada doista trebamo reagirati ne postoje. Što kažu stručnjaci? Realno je zabrinuti se kada određeno ponašanje ide na štetu drugih važnih aktivnosti, kao što je učenje, i kad se prepoznaje uzrok takva ponašanja, ali se on ne uspijeva promijeniti. To je taj zamišljeni Rubikon koji se ne bi smio prijeći.
- Koja je najniža dobna granica kod koje već trebamo pripaziti?
- Zovu nas već roditelji djece od deset godina, pa i mlađe, ali tada već postoji problem. Valjalo bi preventivno djelovati pa već nekoliko godina prije educirati djecu i ograničiti im vrijeme provedeno uz ekran - kažu naši sugovornici, koji priznaju da im teško pada spoznaja da se ova nova ovisnost širi tolikom brzinom, a konkretnijih statističkih pokazatelja nema, pa mogu samo govoriti o trendu i liječiti ovisnike o modernim medijima kako najbolje znaju i umiju.

Crne statistike

- Zasad možemo baratati samo procjenama iz azijskih zemalja, primjerice iz Južne Koreje, gdje je čak 80 posto 16-godišnjaka ovisno o kompjutorima. U Hrvatskoj ne postoji registar koji prati djecu, pa možemo djelovati samo na temelju procjena i kliničkog iskustva. Nema organiziranih istraživanja. No, vidljivo je da su dječaci većinom navučeni na igrice, dok su djevojčice ovisnice o chatu. Eskapizam, bijeg u virtualno, mnogima je dobrodošao u grubo vrijeme u kojemu živimo. To je udica na koju je teško ne uhvatiti se. U virtualnom svijetu svatko može imati apsolutnu kontrolu, biti svoj heroj lakim pritiskom na tipke off i on.
- Nije li virtuala u tom smislu ipak manje zlo od droge? Jest, kažu naši sugovornici, ali samo do trenutka kad počne ometati normalno funkcioniranje. I uvijek ostaje pitanje koliko je to kompenzacija neke unutarnje praznine i anksioznosti. Treba imati na umu da živimo u doba homo ludensa, čovjeka koji se igra, bez pritiska da primarno riješi pitanje gladi. Standardi su, doduše, viši, ali istina je i kako je samo sudjelovanje u igri postalo autentičan dio nas. Nekoć davno igra se odvijala među pripadnicima povlaštenih društvenih slojeva, a sada je svuda oko nas, pa svemu pristupamo kao nekoj vrsti igre. No, valja upozoriti da to uopće nije bezopasno kao što zvuči jer pretjerana zaigranost može imati posljedice kao da ste na teškim drogama, osobito kod mlade populacije. Isto kao i opsesivno-kompulzivni šoping, osobito izražen u žena, ili nekontrolirana potreba za hranom. Očita je hiperinflacija želja i žudnji u modernom društvu jer živimo u sasvim drukčijem svijetu od onoga prije samo 50 godina. Promećemo se u potrošače, i to one virtualne, gdje izostaje interakcija 'oči u oči', što je lakše kontrolirati. Suprotno traži puno više odgovornosti i emocije. Ovo je neusporedivo lakše, ali, nažalost, ne ljepše i naprednije.

Roditeljske pogreške

- Roditelji, upozoravaju profesori Zoričić i Maršić, čine dvije velike pogreške: pokušavaju se svidjeti djeci i prečesto umjesto njih rješavaju probleme, jer je sreća postala it-imperativ. Do 60-ih godina dominantan je bio autoritativni odgoj, što se do danas potpuno promijenilo. Današnji je odgoj previše popustljiv, pa djetetu ostavlja prostor da predugo ostane bez osjećaja za prostor i vrijeme. Apsurdno je, ali istinito: tako izrastaju djeca tirani. Ona takvim ponašanjem, zapravo, žele isprovocirati da im sankcioniranjem nametnemo granice, što mi, očito, nismo u stanju, prečesto samo iz vlastitog komoditeta.
- Socijalizam se naslanjao na kolektiv, kojeg se današnji kapitalistički sustav grozi, vidimo to na gorućem problemu navijačkih skupina. Pojedinaac sveden na potrošača idealan je za manipulaciju. Posljedično, odgajamo buduću generaciju solera: tata nakon posla gleda utakmice, mama je prezaposlena, a dijete mirno sjedi za kompjutorom i nema više potrebe za aktivnošću. Cijela obitelj ima isti problem, ali dijete je najslabija karika jer još nema mentalni kapacitet da se kako treba suoči s realnošću. Pojednostavljeno, ne bi se naša mladež toliko navukla na bilo koju ovisnost da nije u okruženju koje to potiče. Kriza je tradicionalne uloge oca, koju onda mladi traže u figurama vođa totalitarnih sistema. Mladi se očevi sve teže nose s odgovornostima, podjednako kao i emancipirane žene koje same sebi nameću previsoke standarde, koje nikada do kraja ne stižu dosegnuti.

Hitna pomoć

- Najekstremniji slučajevi koje su stručnjaci KBC-a Sestre milosrdnice liječili upravo su frapantni.
- - Uspjeli smo spasiti adolescenta koji je sasvim ignorirao opasnost da padne razred i cijele dane sjedio za kompjutorom, već anoreksičan. Na svaki poziv da se makne od računala reagirao je bijesno, a pokazivao je i znake suicidalnosti - prisjeća se dr. Zoričić. - Imali smo i dečka od tek navršениh 18 godina koji se po dan i pol ne bi odvajao od igrice na kompjutoru. Otac ga je jednom, dehidriranog, nasilu pokušao odvojiti od tipkovnice, no on je reagirao tako agresivno da je bila nužna intervencija Hitne pomoći. Međutim, nama je danas cilj pomoći sa što manje hospitalizacije, kako bismo izbjegli stigmatizaciju društva. U školi će mladi čovjek naučiti dovoljno informatike, čemu valja dodati najviše dva-tri sata za kompjutorom kod kuće, a potom je važnije da nauči rukovati se pri upoznavanju i gledati drugog čovjeka u oči dok razgovara. Nažalost, suvremeni je način života takav da, jednostavno, nije moguće isključiti kompjutor. Alkohol, droge i kocku zabranili smo mlađima od 18 godina, ali kompjutorske igrice dizajnirane su za njih, znači roditelji